

Ekologisen järkivihreyden tiekartta

355/11.03.04.04/2023

KH 04.12.2023 § 374

Valmistelija Tekninen johtaja Antti Heinilä, puh. 050 353 7733,
antti.heinila@forssa.fi

Forssan kaupunginvaltuusto hyväksyi jo vuonna 1994 Euroopan kaupunkien yhteisen kestävän kehityksen asiakirjan ohjeellisesti noudatettavaksi kaupungin suunnittelussa ja päätöksenteossa. Forssan kaupungin ensimmäinen kestävän kehityksen toimintaohjelma valmistui vuonna 1997. Ensimmäiset kestävän kehityksen indikaattorit laadittiin vuonna 2002. Vuonna 2003 laadittiin kestävän kehityksen toimintaohjelma ja vuonna 2004 valmistui ensimmäinen Forssan ympäristön tilasta kertova julkaisu. Indikaattorit uudistettiin vuosien 2010 ja 2011 aikana.

Vuonna 2015 Forssa rakensi muiden edelläkävijäkaupunkien kanssa Sitran ohjauksessa pitkän aikavälin resurssiviisauden tiekarttamallin ja liittyi mukaan Suomen resurssiviisaiden kuntien FISU-verkoston. Samoihin aikoihin kaupunkistrategiaan tuotiin vahvasti mukaan Järkivihreä Forssa –ajattelu, jonka tueksi rakennettiin myös Järkivihreä toimintatapa –ohjeistus. Siinä annettiin myös järkivihreät palvelulupaukset konsernitasolla ja yksiköittäin.

Kestävän elinvoiman menestystekijöitä korostettiin kaupunginvaltuuston vuonna 2019 hyväksymässä kaupunkistrategiassa. Strategian päivityksen yhteydessä vuonna 2022 sovittiin ekologisen järkivihreyden tiekartan laadinnasta. Strategiset tavoitteet konkretisoidaan palveluihin ja kaupungin toimintaan valtuustokausittain strategiaa täydentävissä linjausasiakirjoissa ja vuosittain talousarviokirjassa.

Forssan kaupunkistrategian ytimenä on ajatus järkivihreydestä, joka on forssalainen tapa edistää forssalaisten hyvinvointia ja Forssan elinvoimaa kestävän kehityksen periaatteita aktiivisesti toteuttaen. Järkivihreys on osa yhteisöllisyyttä ja se koskee kaupunkiorganisaation ohella forssalaisia yrityksiä, oppilaitoksia, yhdistyksiä ja järjestöjä sekä yksityishenkilöitä. Järkivihreys on ihmisten tekoja ihmisille. Järkivihreä toiminta tuottaa tulevaisuutta ja tukee ihmisen ja luonnon vuoropuhelua.

Forssan strategia suuntaa visioonsa kolmen strategisen teeman kautta, joista yksi on ekologinen järkivihreys. Kuhunkin strategiseen teemaan on määritelty kolme strategista tavoitetta, ja ekologisen järkivihreyden tiekartta rakentuu näiden tavoitteiden ympärille:

Ilmastomuutosta hillitsevä ja kestävyteen sitoutunut Forssa
Kiertotalouden edelläkävijä – Forssa

Luonnon ja rakennetun ympäristön monimuotoisuutta ja tasapainoa vaaliva Forssa

Vision toteuttaminen nojaa yhteisesti sovittuihin arvoihin: Avoimesti – Rohkeasti – Vastuullisesti. Ylätavoitteena voidaan pitää kiertotalous-, vastuullisuus- ja kestävyysnäkökohtien tehokasta huomiointia koko konsernissa. Vastuullisuuden yläkehikko ESG (E=environmental=ympäristö, S=social=yhteiskunnallinen, G=governance=hallinto) on merkityksellinen kaupungin lisäksi koko elinkeinoelämälle.

Ekologisen järkivihreyden tiekartta kokoaa kaupungin tekemät sitoumukset resurssiviisauteen, kiertotalouteen ja vähähiilisyteen yhden toimintamallin alle, joka jatkossa ohjaa ja velvoittaa kaupunkia edistämään niitä konkreettisten toimenpiteiden kautta. Myös yritysten siirtymistä kohti kiertotaloutta kannustetaan. Tiekartan avulla edistetään kansallisen kiertotalousohjelman mukaista siirtymää kohti hiilineutraalia kiertotalousyhteiskuntaa. Tiekartan laatimista on koordinoanut kaupunginjohtajan nimeämä ilmastotyöryhmä. Tiekarttaa on valmisteltu mm. keväällä 2023 pidetyissä työpajoissa, ilmastotyöryhmän kokouksissa, virkatyönä ja Kierivä Oy:n selvityksissä.

Ekologisen järkivihreyden tiekartasta laadittiin ensin luonnos, joka esiteltiin kaupungin substanssilautakunnassa ja vesihuoltoliikelaitoksen johtokunnassa lokakuun 2023 aikana. Toimielinkierroksen jälkeen 7.11.2023 pidettiin yleisötilaisuus Hotelli Fabrikissa.

Esittelytilaisuuksissa saatu palaute on otettu huomioon kaupunginhallitukselle esiteltävässä Ekologisen järkivihreyden tiekartan ehdotuksessa.

Ekologinen tiekartta esittää kaupunkistrategian rakenteen mukaisia tavoitteita ja toimenpiteitä. Tavoitteet ja toimenpiteet on jaoteltu myös vuonna 2015 hyväksytyn Fisuverkoston kiertotalouden tiekartan mukaisille kaistoille:

- Energian tuotanto ja –kulutus
- Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne
- Kulutus ja materiaalikierrot
- Ruoantuotanto ja –kulutus
- Veden käyttö ja luonnonvedet

Näiden lisäksi uudeksi kaistaksi ollaan esittämässä “Innovatiiviset ratkaisut ja koulutus”.

Forssan kaupungin ekologisen järkivihreyden tiekartalla ollaan antamassa esimerkkejä ja tukea kaikille palvelualueille omien toiminnallisten tavoitteiden asettamiseksi vuosittain talousarvion toiminnallisiksi tavoitteiksi. Näin toimien tiekartta pysyy elävänä ja kehittyä vuosittain TA käsittelyn myötä. Toisaalta kaupunkistrategia ohjaa suoraan talousarvion toiminnallisia tavoitteita, kuten sen kuulu tehdäkin.

Forssan kaupungin on strategian mukaan toimiessaan toteutettava lakisääteiset veloitteensa, oltava hyvää sidosryhmänsä keskiarvoa muissa tavoitekentissä. Tärkeää olisi löytää myös ne erottautumisen tekijät, joilla kaupunki poikkeaa positiivisesti muusta kuntakentästä. Erottautumistekijöiksi ovat valmistelussa nousseet:

- Laajamittaisen rakennusosien uudelleen käyttöön tähtäävän liiketoiminnan käynnistämistä Forssaan
- FRUSH tapahtuman edelleen kehittäminen valtakunnalliseksi kiertotalouden ja laajemminkin vastuullisuuden kärkitapahtumaksi
- Viiden minuutin Forssa sloganin lanseeraaminen, joka tarkoittaa sitä, että forssalaisilla on mahdollisuus viidessä minuutissa kotioveltaan päästä luontoon
- Forssan seudun lähi- ja luomuruoan dynaamisen hankintajärjestelmän jatkokehittäminen eli FYKin toteuttaman hankkeen tulosten laajamittainen käyttöönotto

Tiekarttatyötä koordinoanut ilmastotyöryhmä on 23.11.2023 kokouksessaan käsitellyt Ekologisen järvivihreyden tiekartan ehdotusta ja todennut sen vastaavan työlle asettuja tavoitteita.

LIITE: Ekologisen järvivihreyden tiekartta

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi, p. 03 4141 5260

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että

1. kaupunginvaltuusto hyväksyy ekologisen järvivihreyden tiekartan kaupunkistrategian ekologisen järvivihreyden teemaa ohjaavaksi asiakirjaksi.
2. ekologisen järvivihreyden tiekartta ohjaa toimialojen vuosittaista talousarvion laadinnan ekologisen järvivihreyden toiminnallisten tavoitteiden asetantaa.
3. ekologisen järvivihreyden tiekartta toimii kaupunkikonsernin konserniohjauksen tausta-asiakirjana.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja Pekka Murtolahti poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 20.14.